

De Morgen

16.09.2009
Page: 18

Circulation: 70965

1bd282
336

Vooraf je levenseinde plannen

Bijna de helft van de Belgen ziet zijn levenseinde beïnvloed worden door een medische beslissing, maar volgens Wim Distelmans worden die beslissingen nog veel te vaak boven hun hoofd genomen.

Uit de gegevens van professor Johan Bilsen van de onderzoeksgroep 'Zorg rond het Levenseinde' van de VUB blijkt nog maar eens dat grosso modo de helft van alle Vlamingen zijn overlijden beïnvloed ziet door een voorafgaande medische beslissing (*DM 10 en 11/9*). Het is evenwel niet duidelijk of die met de patiënt zélf besproken werd. Bovendien zijn sommige zieken niet meer aanspreekbaar zodat de arts - na overleg met de familie - in eer en geweten een zo 'goed mogelijke' beslissing moet nemen. Echt comfortabel is dat niet: wij artsen blinken nog altijd niet uit in communicatieve vaardigheden en bovendien is het een haast onmogelijk ethisch dilemma te moeten beslissen in de plaats van iemand anders.

Mensen worden gelukkig mondiger en willen geen levenseinde meer zoals ze dat bij een familielid of vriend hebben beleefd. "Zo wil ik niet sterven, dokter, ik wil met mijn papieren in orde zijn", is een hulpkreet die artsen vaker te horen krijgen. Maar wat betekent dat nu precies? Het merendeel van de mensen en ook van de zorgverleners weet het niet. Sinds juist één jaar kan men zijn voorafgaande wilsverklaring euthanasie - om levensbeëindiging te verkrijgen wanneer men in onomkeer-

baar coma ligt - laten registreren op de gemeente. Maar wat met alle andere beslissingen bij het levenseinde zoals het willen stoppen met zinloze behandelingen en kunstmatige voeding, de aanpassing van de pijnstilling, het kunstmatig in coma brengen (palliatieve sedatie)? Wat met de wens tot orgaandonatie en het lichaam aan de wetenschap willen schenken, wat met de voorkeur van de teraardebestelling?

De pluralistische vereniging Recht op Waardig Sterven (RWS) bestaat dit jaar 25 jaar en biedt al even lang aan haar leden een registratiemogelijkheid voor al die voorafgaande wilsverklaringen. Het blijft echter voor de meesten een onoverzichtelijk bos waarin

gemeenschap werd een telefonische hulplijn opgericht voor alle levenseindevragen. Bovendien worden er zorgverleners getraind zoals de LEIFartsen die in deze diepmenselijke materie zo objectief mogelijk adviseren en ook als de verplichte tweede arts bij een euthanasieverzoek kunnen optreden. Dat de nood aan informatie groot is, bewijst het succes van het LEIFblad - een verhelderende brochure - waarvan in nauwelijks één jaar tijd 100.000 exemplaren gratis verspreid werden via de apotheken, de openbare bibliotheken en de gemeenten.

De recentste druk van het LEIFblad bevat de vier beschikbare documenten waarmee men aan de slag kan om over vooraf-

aan de wetenschap. Daarvoor bestaat echter geen eenduidig document maar moet men de medische faculteit van de universiteit naar keuze contacteren.

Voorafgaande zorgplanning beperkt zich niet tot het eenmalig opstellen van documenten maar is een continu proces waarbij de wilsverklaringen in de loop van de ziekte en in functie van de omstandigheden en vooruitzichten kunnen vervangen of bijgestuurd worden. Het blijft merkwaardig dat enkel de voorafgaande wilsverklaring euthanasie op de gemeente kan geregistreerd worden maar niet de 'negatieve' wilsverklaring - waardoor men later bij wilsonbekwaamheid bepaalde behandelingen kan weigeren - die een véél grotere impact heeft.

Het begrip voorafgaande zorgplanning of Advance Care Planning (ACP) komt van de Angelsaksische landen zoals de VS, waar men een verplicht overleg voorziet bij elke opname in een verzorgingsinstelling. ACP blijft een delicate oefening, maar ieders levenseinde is te belangrijk om het enkel aan artsen over te laten. Zelfoverdachte en afgetoetsede voorafgaande richtlijnen kunnen immers veel vermijdbare ellende besparen.

Wim Distelmans, professor palliatieve geneeskunde VUB, bestuurslid 'Recht op Waardig Sterven' en voorzitter LevensEinde InformatieForum (LEIF)

www.rws.be, www.leif.be,
leiflijn: 078/15.11.55.

Het LevensEinde InformatieForum (LEIF) tracht alle aspecten van het levenseinde bespreekbaar te maken met respect voor ieders wil

men de bomen niet meer ziet. Daarom nam RWS het initiatief om het LevensEinde InformatieForum (LEIF) op te richten. Een forum waar iedereen terecht kan voor objectieve informatie en advies. LEIF tracht ook alle aspecten van het levenseinde bespreekbaar te maken met respect voor ieders wil. Hieruit volgt dat LEIF, net zoals RWS, euthanasie als een *evenwaardige optie* aanziet - en niet als een *superieure* zoals sommigen nog altijd beweren - te midden van de andere beslissingen bij het levenseinde. Met de steun van de Vlaamse

gaande zorgplanning na te denken. Diverse andere organisaties stellen eveneens allerlei documenten ter beschikking maar het is niet altijd duidelijk of die conform met de wet zijn. Het LEIFblad houdt zich expliciet aan wat wettelijk beschikbaar is: de voorafgaande wilsverklaring euthanasie, de voorafgaande 'negatieve' wilsverklaring (ook 'levenstestament' geheten), de verklaring voor orgaandonatie en het document inzake de wijze van teraardebestelling. Een vijfde mogelijke voorafgaande verklaring betreft het schenken van zijn lichaam